

03. Türkçede birleşik isim tipleri

Muzaffer MALKOÇ¹

APA: Malkoç, M. (2022). Türkçede birleşik isim tipleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (27), 23-31. DOI: 10.29000/rumelide.1104103.

Öz

Birleşik isimler, yeni bir kavramı karşılamak için iki veya daha fazla kelimenin bir araya getirilmesiyle oluşan yeni kelimelerdir. Anlam bakımından iki tür birleşik isim vardır: 1. Belirtili birleşik isimler: *taş fırın*, *çayevi*. Belirtili birleşik isimler iki unsurdan oluşur. Birinci unsur, belirten; ikinci unsur ise belirtilendir. Ayrıca ikinci unsur, birleşik ismin baş unsuru olarak tanımlanır. Her bir unsur, birden fazla sözcük türünden oluşabilir. Fakat bu tür birleşik isimlerde baş unsur, hiçbir zaman yalnız bir sıfat olmaz. Yalnız bu gruba ait olan kalıplaşmış birleşik isimlerde yalnız bir sıfat birinci ve ikinci unsur olabilir: *karabaş* birleşik kelimesinin birinci, *sırtkara* kelimesinin ikinci unsuru bir sıfattır. 2. Belirtisiz birleşik isimler: *alışveriş*, *demirbaş*. Belirtisiz birleşik isimler de iki unsurdan oluşmaktadır. Her bir unsur da birbirinden farklı sözcük türünden oluşan birden fazla öğeden oluşabilir. Belirtisiz birleşik isimlerde belirtili birleşik isimlerden farklı olarak bir baş öge bulunmaz, her kelimenin kendi başına bir anlamı vardır. Birleşik isimler ayrı ve bitişik yazılabilir. Bazı birleşik isimler ayrı yazıldığında anlamı da değişir: *aslanağzı* bir çiçektir ve *aslan ağzı* ise herhangi bir aslanın ağzı demektir. Ayrıca birleşik isimler, biçimbilimsel olarak isim, fiil, sıfat vb. gibi çok çeşitli kelime türleri ve bazı eklerle yapılır. Birleşik isim yapılarında en önemli eklerden birisi de Türkçeye özgü iyelik ekidir. Bu ek bazı birleşik isimlerde anlam ayırt etmektedir, *kadın doktor* ve *kadın doktoru* gibi.

Anahtar kelimeler: Birleşik kelime, belirtili birleşik isim, belirtisiz birleşik isim, sözcük türleri

Compound noun types in Turkish

Abstract

Compound nouns are new words formed by combining two or more words to meet a new concept. There are two kinds of compound nouns in terms of meaning: determinative compound nouns: *taş fırın* 'stone oven', *çayevi* 'teahouse'. Determinative compound nouns consist of two elements. The first element specifies the second and the second element is defined as the head of the compound noun. Each phrase can consist of more than one word type. However, the leading element in such compound nouns can be never an adjective. Only in stereotyped compound nouns belonging to this group, a simple adjective can be the first and the second element: the first element of the compound word *karabaş* 'black head (shepherd dog)' and the second element of the word *sırtkara* 'black back (a kind of fish)' is an adjective. 2. Copulative compound nouns: *alışveriş* 'buying-selling; shopping', *demirbaş* 'iron head (inventory)'. Copulative compound nouns also consist of two phrases. Each phrase can also consist of more than one element consisting of different word types. Copulative compound nouns, unlike definite compound nouns, do not have a head element, each word has its own meaning. However, compound nouns can be written separately and adjacent. When some compound nouns are spelled separately, their meaning also changes: *aslanağzı* 'snapdragon' is a

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü, Almanca Mütercim Tercümanlık ABD (Edirne, Türkiye), muzaffer.malkoc@web.de, ORCID ID: 0000-0002-4443-413X [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 18.02.2022-kabul tarihi: 20.03.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1104103]

flower and *aslan ağız* 'lion's mouth' is any lion's mouth. In addition, compound nouns are morphologically made with a wide variety of word types (such as noun, verb, adjective) and some suffixes. One of the most important suffixes in compound noun structures is the Turkish-specific possessive suffix. This suffix distinguishes meaning in some compound nouns, such as *kadın doktor* 'lady-doctor' and *kadın doktoru* 'gynecologist'.

Keywords: Compound words, determinative compound nouns, copulative compound nouns, word types

1. Giriş

Türkoloji çalışmalarında birleşik isimlerin tasnifi ile ilgili Türkiye’de yayımlanmış sistematik bir araştırma bildiğimiz kadarıyla bulunmamaktadır. Bu sebeple biz bu çalışmamızda birleşik ismin tanımını ve özelliklerini kısaca izah edip birleşik isim tiplerini sözcük türlerine göre tasnif etmeye çalışacağız. Ama önce birleşik isim ve özelliklerini özetlememiz gerekmektedir. Çünkü dilbilgisi kitaplarımızda birleşik isim ve özelliklerini tanımlayan birbirini tutmayan farklı açıklamalar bulunmaktadır.

2. Birleşik isim tanımı ve özellikleri

Türkçe dilbilgisi kitaplarımızı (Korkmaz (2009), Ediskun (1996), Ergin (1981), Gencan (1979) incelediğimiz zaman birleşik ismin çeşitli şekillerde tanımlandığını görürüz. Günümüzde en çok kabul gören birleşik isim tanımını ise Ediskun şu şekilde yapmıştır:

“Birleşik isim, iki ya da daha çok kelimenin aralarına bir ek ya da bağlaç giremeyecek kadar birleşip kaynaşmasından oluşan yeni anlamdaki isimdir” (Ediskun, 1996: 129).

Morfolojik bakımdan çok farklı birleşik isimler dilbilgisi kitaplarımızda tasnif edilmektedir. Fakat tasnif edilen bu birleşik kelimelerin hepsi birleşik isim sayılmaz. Çünkü araştırmalarda birleşik isim olarak verilen örnekler *uluslararası*, *eli açık* gibi Ediskun’un yukarıdaki tanımıyla örtüşmemektedir, Ediskun’a göre birleşik isimler arasında herhangi bir çekim eki bulunmaması gerekmektedir. Ayrıca birleşik isimlerin birçok morfolojik özellikleri vardır². Biz bu bölümde her şeyden önce makalemiz için önemli olan birleşik isimlerin semantik özelliklerine kısaca değinip, akabinde morfolojik yapılarından söz edeceğiz.

Malkoç (2018, 2019)’a göre Türkçede anlam bakımından genel olarak “belirtili birleşik isim” ve “belirtisiz birleşik isim” olmak üzere iki çeşit birleşik isim vardır:

2.1. Belirtili birleşik isimler

Bu tasnife iki tip birleşik isim türü girer:

(1a) taş fırın, elma suyu, çayevi

Bu gruba ait olan birleşik isimler bir belirten bir de belirtilen olmak üzere iki unsurdan oluşmaktadır. Bu iki unsur, farklı sözcük türlerinden olabilir. Bu gruba ait olan birleşik isimlerin temel özelliği, birinci unsurun ikinci unsurun önünde bulunması ve onu nitelendirmesidir. Birinci unsura belirten, ikinciye

² Türkçede birleşik isim ve özelliklerinin ayrıntılı açıklaması için bkz. Malkoç, 2018.

ise belirtilen denir. Ayrıca ikinci öbeğin son unsuru, birleşik ismin başı olarak tanımlanır. Buna göre *taş fırın* birleşik isimde *fırın*, *elma suyu* birleşik isimde *su*, *çayevi* birleşik isimde ise *ev* baş unsur olarak tanımlanır. Anlam bakımından ise *taş fırın* taştan yapılmış bir fırın, *elma suyu* elmadan sıkılmış su, *çayevi* ise çay içilen bir yer demektir.

(1b) karabaş, sırtıkara, aslanağzı

Bu gruba giren birleşik isimler ise bir insan, bir bitki, bir hayvan veya bir nesnenin özelliğini belirtir; birleşik ismin baş unsuru zikredilmez; yani *karabaş* denildiği zaman başı kara olan bir köpek anlaşılmaktadır. Aynı şekilde *aslanağzı* denildiği zaman aslanın ağzına benzeyen bir bitkiden bahsedilmektedir. Bu gruba giren birleşik isimleri Korkmaz (2009: 242) “isnat grubu kalıbındaki birleşik adlar” olarak adlandırır.

2.2. Belirtisiz birleşik isimler

Belirtisiz birleşik isimlerde ise birinci unsur, ikinci unsuru nitelemez, her birinin kendi başına bir anlamı vardır. İkisi birleştiği zaman yeni bir isim oluştururlar:

(2a) alışveriş, demirbaş

Alışveriş farklı anlamları olan iki türetilmiş kelimedenden oluşmuş yeni bir kelimedir, satın alma ve satma işi demektir. *Demirbaş* ise farklı anlamlı iki yalın kelimedenden oluşmuştur ve “bir yerde kullanılan, bir yere kayıtlı olan, bir görevliden öbürüne teslim edilen dayanıklı eşya” anlamının anlamına gelir. Eğer *demirbaş* kelimesi ayrı yazılırsa o zaman anlamı da değişir. *Demir baş* deyince demir gibi bir baş anlamına gelir ve birinci unsur olan *demir* ikinci unsuru, yani birleşik kelimenin baş unsuru olan “baş” kelimesini nitelemiş olur. Bu özelliği işe *demir baş* belirtili birleşik isim sayılır. Hâlbuki belirtisiz birleşik isimlerde baş unsur bulunmaz.

(2b) antrenör oyuncu

(2b) Nuri Şahin Antalyaspor’da görev yapan bir *antrenör oyuncu*dur.

Bu tür birleşik isimler Türkçe dil bilgisi kitaplarımızda nadiren zikredilmektedir. Fakat böyle birleşik isim yapıları birleşik isim tanımına aykırı değildir. Bu tür birleşik isimlerin açıklamasını şöyle yapabiliriz: İki farklı anlamı olan kelimelerden yapılmış bir birleşik isimdir. Bir kişiyi tanımlamaktadır, bu kişi hem antrenör hem de oyuncudur. Unsurlar yer değiştirebilir, *oyuncu antrenör* gibi, fakat birleşik ismin anlamı değişmez, birleşik isim yine bir oyuncu ve antrenör anlamı taşır.

Türkçede birleşik isimler hem bitişik hem de ayrı yazılır. Resmî yazışmalarda ve eğitim öğretim zemininde kullanılacak olan yazım kuralları Türk Dil Kurumu tarafından belirlenmektedir. Biz de burada vermiş olduğumuz birleşik isim örneklerinin yazılışlarını *Türkçe Güncel Sözlük*’te belirtildiği gibi yazmaktayız³.

Yukarıda betimlediğimiz birleşik isimler, morfolojik olarak çeşitli yapılarda ortaya çıkar. Morfolojik bakımdan hangi çeşit birleşik isimler mevcuttur? Biz bunları aşağıda inceleyip açıklamaya çalışacağız.

³ Birleşik kelimelerin yazımını sozluk.gov.tr sitesinden kontrol edilebilir.

3. Birleşik isim tipleri

Birleşik isimler çeşitli sözcük türlerinden yapılmaktadır (Lewis, 2000: 231, Peters, 1947: 177). Lewis ve Peters birçok birleşik isim tiplerinden bahsetmesine rağmen tasniflerinde ve semantik açıklamalarında eksiklik vardır. Biz de burada Lewis ve Peters'e dayanarak önemli birleşik isim tiplerini sözcük türlerine göre açıklayıp tasnif etmeye çalışacağız. Bununla birlikte kelime türleri için şu kısaltmaları kullanacağız: N⁴ = İsim, V = Fiil, Adv = Zarf, Adj = Sıfat, POSS = İyelik Eki, B = Bağlayıcı, PAST = Geçmiş Zaman Eki, D = Yapım Eki, AOR = Geniş Zaman Eki, NEG: Olumsuzluk Eki

3.1. Birleşik isim yapıları

Dil bilgisi kitaplarımızda, birleşik isimler hakkında çeşitli morfolojik yapılardan söz edilmektedir. Fakat bunlar tasnif edilerek yeterince açıklanmamıştır. Biz burada birleşik isimlerin morfolojik yapılarını üç gruba ayırıp açıklamaya çalışacağız.

3.1.1 Belirtili birleşik isim yapıları

(3a) N+N = N

[taş] N + [fırın] N = N taş fırın

Morfolojik olarak iki yalın ismin birleşmesiyle bir birleşik isim yapılmıştır. Birinci unsur olan *taş* ikinci unsur olan *fırın*'ı nitelemektedir, böylece birleşik isim taştan yapılmış bir fırın anlamını vermektedir.

(3b) N+N = N

[ev]N + [kapı]N + [s]B + [ı]POSS = N ev kapısı

Morfolojik bakımdan incelenirse birinci unsur yalın isim, ikinci isim ise bir iyelik eki -ı almıştır. İyelik eki ile isim arasında bir de bağlayıcı /s/ sesi bulunmaktadır. Birleşik ismin anlamı ise herhangi bir kapı anlamında değil, sadece ev için kullanılan bir kapı demektir. Böylece birleşik isimde birinci unsur ikinciyi niteler, kapının özelliğini belirtir.

(3c) N+N = N

[çay]N + [ev]N + [ı]POSS = N çayevi

Morfolojik bakımdan (3c) de (3b) gibi ikinci unsuru bir iyelik eki almıştır ve (3b)'den farklı olarak bitişik yazılmıştır. Bitişik yazılmasına rağmen birinci unsur ikinciyi niteliyor ve birleşik isme belirtili birleşik isim özelliği verir ve "çay, kahve vb. içeceklerin hazırlandığı ve içildiği yer" anlamına gelir.

Birleşik ismi oluşturan unsurlar sadece isimlerden değil, farklı sözcük türlerinden de olabilir:

(3e) V+N = N

[gir]V + [iş]D + [kapı]N + [s]B + [ı]POSS = N giriş kapısı

⁴ Bu kısaltmalar, İngilizce ve Almancada bu şekilde kullanılır. Makaleyi okuyacak yabancı bir araştırmacının anlamasını kolaylaştırmak amacıyla biz de böyle bir yol tercih ettik.

Birleşik isim iki karmaşık öbekten oluşmaktadır. Birinci öbek bir fiil kökü ile bir isim yapım ekinden oluşmaktadır; ikinci öbek ise bir isim ve iyelik ekinden oluşmuştur. Burada da birinci öbek ikinci öbeği niteler ve kapının bir giriş kapısı olduğunu belirtir.

3.1.2 İstinat anlamlı birleşik isim yapıları

(3f) Adj+N = N

[kara]Adj + [baş] N = N karabaş

Bu birleşik ismin birinci unsuru bir sıfattır, ikincisi ise yalın bir isimdir. Bu tip birleşik isimler genellikle kalıplaşmış kelimelerdir (Ediskun, 1996: 130). *Karabaş* ismi bir hayvanın özelliği üzerinden o hayvana verilen addır, kastedilen hayvanın türü ise çoban köpeğidir. Eğer *karabaş* ayrı yazılsa, yani *kara baş*, anlamı da değişir. O zaman siyah bir baş anlamında bir sıfat tamlaması oluşur, bu oluşum birleşik isim sayılmaz.

(3g) N+N+POSS = N

[hanım]N + [el]N + [i]POSS = hanımeli

Bu yapıda iki isim, aralarında herhangi bir ek olmaksızın oluşturulmuştur; ikinci unsuru iyelik eki almış birleşik isimdir. Anlamı ise “korularda, çahlıklarda yetişen bir tür çiçek”tir.

(3h) N+Adj = N

[sırt]N + [1]POSS + [kara]Adj = N sırtıkara

*Sırtıkara*⁵ birleşik isminin ilk unsuru bir isimdir, ikinci unsuru ise bir sıfattır; iki unsurun arasında ise bir iyelik eki bulunmaktadır. Kalıplaşmış bu birleşik isim sırtı kara olan bir tür balık cinsi, yani lüfer anlamını vermektedir.

(3i) N+POSS+N = N

[karn]N + [1]POSS + [yarık]N = N karnıyarık

Bu isim, *karn* ve *yarık* kelimelerinin birleşmesiyle -bir isim ve bir sıfatın bir araya gelmesiyle oluşturulmuş bir birleşik isimdir. Birinci ve ikinci unsuru birbirine bağlayan öge ise bir iyelik ekidir. Kalıplaşmış bu birleşik isim bir yemek adıdır, yani “uzunlamasına yarılan kızarmış patlıcanların ortasına kıymalı iç konularak hazırlanmış yemek” demektir.

(3j) N+V+PAST = N

[imam]N + [bayıl]V + [dı]PAST = N imambayıldı

Bu birleşik isim, bir isim bir de çekimli fiilden oluşmaktadır. Fiil köküne geçmiş zaman anlamı veren bir “ek” (Ergin, 337) eklenmiştir. Anlamı, “bütün olarak kızartılmış ve ortası yarılmış patlıcanın içine soğan,

⁵ Bu kelime, kurallı birleşik sıfatlar arasında sayılır; başıboş, gözükkara, gözü açık gibi. Bu birleşik sıfatlar, bir tür balığa ad olduğu için birleşik isimler arasında sayılır.

sarımsak ve domatesli iç konularak yapılan zeytinyağlı yemek”tir. Bu birleşik isim ayrı yazılırsa, yani *imam bayıldı*, o zaman bir cümle olur ve anlamı da değişmiş olur, imamın bayıldığını ifade eder.

(3k) N+V+NEG = N

[kuş]N + [kon]V + [maz]NEG = N kuşkonmaz

Morfolojik olarak bu birleşik isim de (3j) gibi cümle şeklinde kurulmuş bir yapıdan oluşmaktadır; ancak burada ikinci unsur, geniş zamanın olumsuzluk ekini almıştır. Birleşik ismin anlamı, bir bitkinin adıdır. Bu bitkinin özelliği ise ona herhangi bir kuşun konmamasıdır.

(3l) Adj+Adj = N

[deli]Adj + [kan]N + [lı]D = N delikanlı

Bu isim ise iki sifattan yapılan bir birleşik isimdir. Birleşik ismin birinci unsuru yalnız bir sıfat, ikinci unsuru *-li* ekiyle isimden türetilmiş bir sıfattır. Birleşik ismin anlamı ise çocukluk çağından çıkmış genç bir erkektir.

3.1.3 Belirtisiz Birleşik İsim Yapıları

(3m) N+V = N

[ateş]N + [kes]V = N ateşkes

Bu birleşik isim, yalnız bir isimle (*ateş*) bir fiil kökünün (*kes*) birleşmesiyle yapılmıştır. Bu yapı da 3j, 3k, 3n, 3ö gibi cümle şeklindedir. Her iki unsurun da kendi anlamı vardır. Birleşik ismin anlamı ise “savaşan iki kuvvetin karşılıklı olarak savaş durdurması, bırakması”dır.

(3n) V+V = N

[gel]V + [git]V = N gelgit

İki fiil kökünün birleşmesiyle bir birleşik isim meydana gelmiştir. Burada da birinci unsur, ikinci unsuru nitelemez. Deniz yüzünde, özellikle ana denizlerde su düzeyinin alçalması, kabarması olayına gelgit denir.

(3o) V+V = N

[kap]V + [kaç]V + [cı]D = N kapkaççı

Bu birleşik isimde birinci unsur bir fiil köküdür, 3n’de anlatıldığı yapıyla kurulmuş “kapkaç” birleşik ismi bütün hâlinde düşünülmüş [(kap + kaç) + (cı)] ve ikinci unsur da bir fiil kökü olduğu hâlde bir isimden isim yapım eki olan (-cı)’yı almıştır. Bu yapım eki, kapkaç birleşik ismi ile adlandırılmış olan “hırsızlık türünü yapan kişi” anlamın gelir. Buna göre bu birleşik ismin anlamı da kapıp kaçmak yoluyla hırsızlık yapan kimse demektir.

(3ö) V+V = N

[kap]V + [tı]PAST + [kaç]V + [tı]PAST = N kaptıkaçtı

İki fiil köküne geçmiş zaman anlamı veren *-tı* eki eklenerek yapılan bir birleşik isimdir. Her bir unsurun kendi anlamı olup birinci unsur ikinci unsuru nitelemez. Birleşik isim, “kapıp kaçarak yapılan bir hırsızlık” anlamına gelir.

Belirtisiz birleşik isim tiplerine yukarıda (2b) örneğinde açıkladığımız *antrenör oyuncu* gibi ayrı yazılan birleşik isimler de girer. Aynı şekilde *Fen Edebiyat Fakültesi* de bu tip bir birleşik isimdir. Burada *fen edebiyat*, bir belirtisiz birleşik isim oluşturuyor. Birleşik isim hem fen hem de edebiyat fakültesi anlamına gelmektedir.

Bir de ses düşmesiyle yapılan birleşik isimler mevcuttur. Bu tür birleşik isimlerden en bilineni ise *kahvaltı* kelimesidir. Bu kelime *kahve* ve *altı* kelimelerinden oluşmaktadır. Burada ilk kelimenin sonundaki ses (*-e*) düşmüş ve birleşim sağlanmıştır; yani bitişik yazılan “sabahları yenilen hafif yemek” anlamında olan bir birleşik isim ortaya çıkmıştır.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi birleşik isimlerin her bir öbeği bir unsurdan oluştuğu gibi birkaç unsurdan da oluşabilir. Buna en uygun örnek ise (3a)’daki birleşik ismin genişletilmiş öbekleri olan aşağıdaki belirtili birleşik isimdir.

(4) N+N+N+N = N

[taş + fırın] + [buğday + ekme] = N taş fırın buğday ekme

[[taş] + (fırın)] + [(buğday) + (ekme)]

Dört yalın isimden oluşan bu birleşik isim de bütün birleşik isimlerde olduğu gibi iki öbektir oluşmaktadır. Birinci öbek *taş fırın*, ikinci öbek ise *buğday ekme* olup birinci öbek, ikinci öbeği niteler; yani “taş fırında pişirilmiş buğday ekmeği” söz konusudur. Ayrıca her iki öbek de kendi arasında belirtili bir birleşik isimdir; yani *taş fırın* ve *buğday ekme* ayrı ayrı birer belirtili birleşik isimdir. Bu birleşik isimlerde de birinci unsur, ikinciye nitelemektedir.

Aşağıdaki birleşik isim örneklerinde olduğu gibi bir birleşik isimde belirtili ve belirtisiz birleşik isimler de yer alabilir:

(5) alışveriş binası

Bu birleşik ismi betimlemeden önce morfemlerine ayıralım:

[alışveriş] + [binası]

[alış] + [veriş] + [(bina) + (sı)]

[al] + [ış] [ver] + [iş] + [(bina) + (sı)]

Birleşik ismin birinci unsuru *alışveriş*, ikinci unsuru ise *binası* kelimesidir. Birinci unsur yukarıda açıkladığımız gibi bir belirtisiz birleşik isim olup ikinci unsuru, yani birleşik ismin başı olan unsuru

nitelemektedir. Bu bağlamda birleşik ismin anlamı “alışveriş yapılan bir bina”dır. Birleşik ismin ilk unsuru türetilmiş iki isimden olup yukarıda ayırdığımız gibi çeşitli morfeplerden oluşmaktadır: [al-] fiil kökü, [-ış] yapım eki, [ver-] fiil kökü, [-ış] yapım ekidir. Birleşik ismin ikinci unsuru de birinci unsur gibi karmaşık unsur ve morfeplerden oluşabilir. Ayrıca bu birleşik isim, başka bir kelime eklenerek yine genişletilebilir: *Koçtaş alışveriş binası* gibi. Birleşik isim her ne kadar genişletilirse de birleşik ismin iki unsurdan oluştuğu kuralı değişmez (Malkoç, 2018; 2019).

4.Sonuç

Birleşik isimler, yeni isim oluşturmak için kullanılan en önemli metotlardan biridir. Farklı dillere göre birleşik isimler morfolojik olarak çeşitli yapılardan oluşur, ayrı veya bitişik yazılabilir. Türkçede birleşik isimlerin en önemli özelliklerinden birisi Ergin (1981: 382)’in ifadesiyle “eksiz isim tamlamaları hep birleşik isim durumundadırlar”. Yani birleşik isimleri oluşturan kelimeler arasında herhangi bir çekim eki olmamalıdır. Ergin şu ismi örnek olarak verir: *masa ayağı*. Ergin’in vermiş olduğu bu misalde bizim de yukarıda açıkladığımız gibi birleşik ismin ikinci unsuru bir iyelik eki almaktadır. Bu ek, birleşik isim yapılarında anlam ayırıcı bir işlevi de yerine getirebilir. Mesela *kadın doktor* ile *kadın doktoru*, anlam bakımından farklı iki kişidir. *Kadın doktor*, doktorun kadın olduğunu; *kadın doktoru* ise kadınlara has bir hastalık için bir doktor demektir. Fakat *çoban salata* ile *çoban salatası* arasında böyle bir anlam farkı görülmemektedir. Her iki birleşik isimde de bir çoban salatası söz konusudur. Birleşik isimlerde iyelik ekinin işlevini inceleyen bir araştırma, henüz yapılmamıştır. Birleşik isimleri konu alan araştırmalarda bu ekin işlevi daha detaylı bir şekilde ele alınıp incelenmelidir.

Kaynakça

- Brands, H. H. (1966). Neologismen und terminologie in den heutigen Türksprachen. *ZDMG*. 116: 279-290.
- Demircan, Ö. (1977). Bileşik sözcük ve bileşik sözcüklerde vurgu. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı. Belleten*. Ankara: Türk Dil Kurumu. 263-275.
- Ediskun, H. (1996). *Türk dilbilgisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ergin, M. (1981). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Boğaziçi.
- Gencan, T. N. (1979). *Dilbilgisi*. (4. Bs). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Göksel, A.; Kerslake, C. (2005). *Turkish. A comprehensive grammar*. London/New York: Routledge.
- Götz, M. (2005). Türk öğrencisi: Türk öğrenci. *ZDMG* 155: 125-140.
- Helbig, G. (2001). *Deutsch als fremdsprache: ein internationales handbuch 1*. Berlin/New York: De Gruyter.
- Johanson, L. (1991). *Linguistische beiträge zur gesamt-turkologie*. Akadémiai Kiadó: Budapest.
- Johanson, L. (1992). *Strukturelle faktoren in türkischen sprachkontakten*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag.
- Kolcu, H. (2010). *Türk dili*. Kocaeli: Umuttepe.
- Koç, N. (1990). *Yeni dilbilgisi*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi grameri. Şekil bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Lewis, G. (2000). *Turkish grammar*. (2nd edition). Oxford: University Press.
- Malkoç, M. (2018). Komposition in der türkischen Sprache. *Wiener linguistische Gazette (WLG)*. 83: 50-67.

- Malkoç, M. (2019). Komposition in der deutschen und der türkischen sprache. Eine kontrastive analyse zur wortbildung. *Muttersprache (MU)*. 129: 24-34.
- Peters, L. (1947). *Grammatik der türkischen sprache*. Berlin: Juncker Verlag.
- Röhrborn, K. (1990). Der begriff des nominalkompositums in der türkeitürkischen Sprachwissenschaft. *ZDMG*. 140: 51-67.
- Shaw, J. H. (1979). *Motivierte komposita in der deutschen und englischen gegenwartssprache*. Tübingen: Narr Verlag.
- Ülkü, V. (1980). *Affixale wortbildung im Deutschen und Türkischen*. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi.
- Zeylanov, F. R. (1972). Çağdaş Türk dillerinde birleşik sözcükler sorunu. *Bilimsel Bildiriler*. 511-517. Ankara: Türk Dil Kurumu.